

70 - السَّادِسُ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ ثَلَاثَةً مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ: أَبْرَصَ، وَأَقْرَعَ، وَأَعْمَى، أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَبْتَلِيَهُمْ، فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَكًا.

فَأَتَى الْأَبْرَصَ فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: لَوْ نُحْسِنُ، وَجِلْدٌ حَسَنٌ، وَيَذْهَبُ عَنِّي الَّذِي قَدْ قَدَّرَنِي النَّاسُ، فَمَسَحَهُ، فَذَهَبَ عَنْهُ قَدْرُهُ وَأُعْطِيَ لَوْنًا حَسَنًا، قَالَ: فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: الْإِبِلُ - أَوْ قَالَ: الْبَقْرُ، شَكَ الرَّاوي - فَأُعْطِيَ نَاقَةً عَشْرَاءَ، فَقَالَ: بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهَا.

فَأَتَى الْأَقْرَعَ فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: شَعْرٌ حَسَنٌ، وَيَذْهَبُ عَنِّي هَذَا الَّذِي قَدَّرَنِي النَّاسُ، فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ عَنْهُ وَأُعْطِيَ شَعْرًا حَسَنًا، قَالَ: فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: الْبَقْرُ، فَأُعْطِيَ بَقْرَةً حَامِلًا، فَقَالَ: بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهَا.

فَأَتَى الْأَعْمَى فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: أَنْ يَرِدَّ اللَّهُ إِلَيَّ بَصْرِي فَأُبْصِرَ النَّاسَ، فَمَسَحَهُ فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيْهِ بَصْرَهُ. قَالَ: فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: الْغَنَمُ، فَأُعْطِيَ شَاةً وَالِدًا.

فَأَتَتْ هَذَانِ وَوُلِدَ هَذَا، فَكَانَ هَذَا وَادٍ مِنَ الْإِبِلِ، وَهَذَا وَادٍ مِنَ الْبَقْرِ، وَهَذَا وَادٍ مِنَ الْغَنَمِ.

ثُمَّ إِنَّهُ أَتَى الْأَبْرَصَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ، فَقَالَ: رَجُلٌ مَسْكِينٌ قَدْ انْقَطَعَتْ بِي الْحِبَالُ فِي سَفَرِي، فَلَا

بَلَغَ لِي الْيَوْمَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ، أَسْأَلُكَ بِالَّذِي أَعْطَاكَ اللَّوْنَ الْحَسَنَ وَالْجِلْدَ الْحَسَنَ وَالْمَالَ بَعِيرًا أَتَبَلَّغُ بِهِ فِي سَفَرِي، فَقَالَ: الْحَقُّوْكَ كَثِيْرَةً، فَقَالَ: كَأَنِّي أَعْرِفُكَ أَلَمْ تَكُنْ أَبْرَصَ يَفْقَدُكَ النَّاسُ، فَقِيْرًا فَأَعْطَاكَ اللهُ؟! فَقَالَ: إِنَّمَا وَرِثْتُ هَذَا الْمَالَ كَابِرًا عَنِ كَابِرٍ، فَقَالَ: إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَصَيِّرْكَ اللهُ إِلَى مَا كُنْتَ.

وَأَتَى الْأَفْرَعُ فِي صُوْرَتِهِ وَهَيْئَتِهِ، فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِهَذَا، وَرَدَّ عَلَيْهِ مِثْلَ مَا رَدَّ هَذَا، فَقَالَ: إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا فَصَيِّرْكَ اللهُ إِلَى مَا كُنْتَ.

وَأَتَى الْأَعْمَى فِي صُوْرَتِهِ وَهَيْئَتِهِ، فَقَالَ: رَجُلٌ مَسْكِيْنٌ وَابْنٌ سَبِيْلٍ، انْقَطَعَتْ بِي الْحِيَالُ فِي سَفَرِي، فَلَا بَلَغَ لِي الْيَوْمَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ، أَسْأَلُكَ بِالَّذِي رَدَّ عَلَيْكَ بَصْرَكَ شَاءَ أَتَبَلَّغُ بِهَا فِي سَفَرِي؟ فَقَالَ: قَدْ كُنْتُ أَعْمَى فَرَدَّ اللهُ إِلَيَّ بَصْرِي، فَحُذِّ مَا شِئْتَ وَدَعْ مَا شِئْتَ، فَوَاللَّهِ مَا أَجْهَدُكَ الْيَوْمَ بِشَيْءٍ أَحَدْتَهُ اللهُ تَعَالَى، فَقَالَ: أَمْسِكْ مَالَكَ، فَإِنَّمَا ابْتَلَيْتُمُ، فَقَدْ رُضِيَ عَنْكَ، وَسُخِطَ عَلَيَّ صَاحِبِيكَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ [خ 3464، 2964].

«وَالنَّاقَةُ الْعُشْرَاءُ» بِضَمِّ الْعَيْنِ وَفَتْحِ الثَّيْنِ وَبِالْمَدِّ: هِيَ الْحَامِلُ. قَوْلُهُ: «أَتَنَجَّ» وَفِي رِوَايَةٍ: «فَتَنَجَّ» مَعْنَاهُ: تَوَلَّى نِتَاجَهَا، وَالنَّاتِجُ لِلنَّاقَةِ كَالْقَابِلَةِ لِلْمَرْأَةِ. وَقَوْلُهُ: «وَلَدَ هَذَا» هُوَ بِتَشْدِيدِ اللَّامِ: أَيُّ: تَوَلَّى وَوَلَدْتَهَا، وَهُوَ بِمَعْنَى تَنَجَّ فِي النَّاقَةِ. فَالْمَوْلُدُ، وَالنَّاتِجُ، وَالْقَابِلَةُ بِمَعْنَى، لَكِنْ هَذَا لِلْحَيَوَانِ، وَذَلِكَ لِغَيْرِهِ. وَقَوْلُهُ: «انْقَطَعَتْ بِي الْحِيَالُ» هُوَ بِالْحَاءِ الْمُهْمَلَةِ وَالْبَاءِ الْمُوَحَّدَةِ؛ أَيُّ: الْأَسْبَابِ. وَقَوْلُهُ: «لَا أَجْهَدُكَ» مَعْنَاهُ: لَا أَشَقُّ عَلَيْكَ فِي رَدِّ شَيْءٍ تَأْخُذُهُ أَوْ تَطْلُبُهُ مِنْ مَالِي، وَفِي رِوَايَةِ الْبُخَارِيِّ: «لَا أَحْمَدُكَ» بِالْحَاءِ الْمُهْمَلَةِ وَالْمِيمِ، وَمَعْنَاهُ: لَا أَحْمَدُكَ بِتَرْكِ شَيْءٍ تَحْتَاجُ إِلَيْهِ، كَمَا قَالُوا: (لَيْسَ عَلَيَّ طَوْلُ الْحَيَاةِ نَدْمٌ) أَيُّ: عَلَيَّ فَوَاتِ طَوْلَهَا.

70. Абу Хурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг шундай деганларини эшитганман: «Аллоҳ Бану Исроилдан уч кишини - пес, кал ва кўрни имтиҳон қилишни ирода этиб, уларга бир фариштани юборди. Фаришта песнинг олдига келиб, «Энг ёқтирган нарсанг нима?» деди. У: «Чиройли ранг, чиройли тана ва одамлар жирканаётган нарсдан халос бўлишим», деди. (Фаришта) уни силаган эди, жирканч ҳолати кетиб, чиройли рангга эга бўлди. (Фаришта) «Энг ёқтирган молинг нима?» деб сўради. У: «Туя ёки сигир» деди. - Ровий иккиланган - Фаришта унга бўғоз туя бериб, «Аллоҳ баракасини берсин», деди. Сўнг у (фаришта) калнинг олдига келиб, «Энг ёқтирган нарсанг нима?» деди. У: «Чиройли соч ва одамлар жирканаётган нарсдан халос бўлишим», деди. (Фаришта) уни силаган эди, ўша ҳолат кетиб, чиройли сочга эга бўлди. (Фаришта) «Энг ёқтирган молинг нима?» деди. У: «Қорамол», деди. (Фаришта) унга бўғоз сигир бериб, «Аллоҳ баракасини берсин», деди. Шундан кейин у (фаришта) кўрнинг олдига келиб, «Энг ёқтирган нарсанг нима?» деди. У: «Аллоҳ кўзимни қайтариб берса-ю, одамларни кўрсам», деди. (Фаришта) уни силаган эди, Аллоҳ унга кўзини қайтариб берди. (Фаришта) «Энг ёқтирган молинг нима?» деди. У: «Қўй» деди. Унга бўғоз қўй берилди. Нариги иккови болалади, буниси кўзилади, бири водий тўла туялик, бири водий тўла моллик, бири эса водий тўла қўйлик бўлди. Кейин у (фаришта) песнинг сурати ва кўринишида песнинг олдига келиб, «Бир мискин одамман. Сафаримда барча сабаблар узилди. Бугун (манзилимга) етиб олишим аввало Аллоҳга, сўнг сенга боғлиқ бўлиб турибди. Сенга чиройли ранг, чиройли тана ва мол берган Зот ҳаққи, манзилимга етиб олиш учун бир туя сўрайман», деди. У: «(Зиммамда) ҳақлар кўп», деди. (Фаришта) «Мен сени танигандекман. Сен одамлар жирканадиган пес эмасмидинг? Фақир эмасмидинг? Кейин Аллоҳ сенга ато қилибди-ку?» деди. У: «Йўқ, мен бу мол-дунёни ота-бобомдан мерос қилиб олганман», деди. (Фаришта) «Агар ёлғон гапирган бўлсанг, Аллоҳ аввалги ҳолатингга қайтариб қўйсин!» деди. Кейин у калнинг олдига унинг сурати ва кўринишида келиб, унга ҳам песга айтган гапларини айтди. Кал ҳам пес жавоб бергандек жавоб берди. (Фаришта) «Агар ёлғон гапирган бўлсанг, Аллоҳ аввалги ҳолатингга қайтариб қўйсин!», деди. Кейин у кўрнинг олдига унинг сурати ва кўринишида келиб, «Бир мискин, мусофир одамман. Сафаримда барча сабаблар узилди. Бугун (манзилимга) етиб олишим аввало Аллоҳга, сўнг сенга боғлиқ бўлиб турибди. Кўзларингни кўрадиган қилиб қўйган Зот ҳаққи, манзилимга етиб олиш учун бир қўй сўрайман», деди. У: «Мен бир кўр эдим. Аллоҳ менга кўзимни қайтариб берди. Хоҳлаганингни олиб, хоҳлаганингни қолдир. Аллоҳга қасамки, бугун Аллоҳ йўлида қанча олсанг ҳам парво қилмайман», деди. (Фаришта) «Молинг ўзингга буюрсин. Сизлар имтиҳон қилиндингиз, холос. Сендан рози бўлинди, анави

икки шеригингга эса ғазаб қилинди», деди».

Муттафақун алайҳ.

Шарҳ: Ушбу ҳадисдаги икки киши Аллоҳнинг ато қилган неъматларини унутиб, бахиллик қилган ҳолда неъматни инкор қилиб, ёлғон сўзлашгани учун Аллоҳ уларга бардавом ғазабини сочди. Буларнинг барчаси бахиллик сабаб юзага келди. Учинчиси кўзи кўр киши эса, Аллоҳнинг неъматини эътироф қилиб, унга шукр қилгани учун Аллоҳ унга неъматни қолдирди ва ундан рози бўлди. Олий ва фахрли мартаба кўтарилиб, унинг учун дунё ва охираат неъматлари жамлаб берилди.

Бу ҳадисдан заиф ва бечораҳол кишиларга мулойим бўлиб, уларга икром кўрсатиш, имкон бўлса талаб қилган нарсаларини бериш, уларнинг қалбини синдириб, паст назар билан қарашдан огоҳлантириш бордир.

Манба: hadis.islom.uz

